Nieuwsbrief, nr. 5, september 2021

Afdeling 24: Midden-Brabant

https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/
middenbrabant.24@awn-archeologie.nl

Ledenbijeenkomst 23 september a.s.

Noteer donderdag 23 september 2021 in uw agenda en houd die avond vrij. Na een lange periode waarin we als hernieuwde AWN-afdeling vrijwel niets konden organiseren, vindt die avond een bijeenkomst plaats die kan worden beschouwd als een eerste en nog informele ledenvergadering. Informeel, omdat we voor die vergadering geen agenda hebben. Wat wij als bestuur hopen, is dat alle leden aanwezig kunnen zijn en we dan in levende lijve kennis met elkaar kunnen maken. We horen dan graag wat de leden van de afdeling zoal verwachten of wensen en wat we elkaar kunnen bieden.

Natuurlijk wordt het niet een avond met alleen maar koffie, thee en eventueel iets sterkers en met een blind date tussen leden en bestuur. We hebben **Nico Arts** bereid gevonden een lezing te verzorgen over de steentijd in Noord-Brabant. Nico Arts zullen velen van u kennen. Hij was tot voor kort gemeentelijk archeoloog in Eindhoven en heeft met zijn aanstekelijk enthousiasme al veel mensen warm gemaakt voor de archeologie. Voor steentijdarcheologie heeft hij altijd een voorliefde gehad en het onderwerp sluit mooi aan bij de recent opgestarte steentijdwerkgroep binnen de AWN en bij recente vondsten in onze regio. Midden-Brabant is bijzonder rijk aan vindplaatsen uit deze periode, vindplaatsen die vaak onderbelicht blijven. Een korte samenvatting van deze lezing vindt u hieronder.

Een andere reden om deze avond niet over te slaan, is dat er een flinke stapel boeken (en archeologische rapporten) beschikbaar is gesteld die we gratis aan de leden beschikbaar kunnen stellen. Voor een aantal andere boeken vragen we een kleine vergoeding waarmee we de kas van onze afdeling kunnen spekken.

De avond bestaat dus uit de volgende elementen: een kort voorstelrondje van het bestuur, een boeiende lezing door Nico Arts, een 'boekenmarkt' en een gezellig samenzijn waarin we elkaar leren kennen en AWN Afdeling Midden-Brabant een 'gezicht' (of een profiel) kunnen geven. Hopelijk vinden we dan samen antwoorden op de vragen 'Wat willen we?' en 'Wat kunnen we?' Uiteraard hebben we als bestuur ideeën, maar we horen graag ook de leden. De AWN is immers een vereniging.

De avond vindt plaats in **Wijkcentrum De Back**, Schout Backstraat 33, 5037 MJ Tilburg (www.zorgvliedtilburg.nl/wie-zijn-wij/wijkcentrum-de-back/). We ontvangen u graag vanaf 20.00 uur.

Jagers en verzamelaars in Noord-Brabant

lezing Nico Arts, 23 september 2021

In de provincie Noord-Brabant zijn erg veel vindplaatsen bekend met vondsten uit de oude en midden steentijd. De meeste van deze vindplaatsen zijn bekend geworden dank zij de speurtochten van amateurarcheologen en zij liggen verspreid over grote delen van de provincie. Gedurende de steentijd blijken met name de zogenoemde dekzandruggen favoriete vestigingsplaatsen te zijn geweest om tijdelijk te wonen. Het gaat om rondtrekkende groepjes jagers en voedselverzamelaars die leefden van wat in het landschap aan dierlijk voedsel was te vangen en aan en plantaardig voedsel te verzamelen.

De oudste vondsten dateren van enkele tienduizenden jaren geleden, maar de meeste vindplaatsen dateren van ongeveer 12.000 tot 4.500 jaren voor Christus. Archeologische vindplaatsen uit de steentijd leveren altijd bewerkte (vuur)stenen voorwerpjes op. Vaak zijn dat er maar enkele of honderden. Van sommige vindplaatsen zijn wel tienduizenden vondsten bekend, zoals bijvoorbeeld die bij het vroegere Kraaiven in Tilburg.

De gevonden voorwerpen zijn veelal niet groter dan enkele centimeters. Ze zijn meestal van lokaal vuursteen dat is verzameld in dagzomende grindafzettingen. Er komen echter ook exotische vuursteensoorten voor die van grote afstand zijn aangevoerd, zoals het donkere Obourg-vuursteen uit Henegouwen. Een andere steensoort die vooral in Noord-Brabantse vindplaatsen uit de steentijd veel wordt gevonden, is kwartsiet van Wommersom uit de omgeving van Tienen in België. Er zitten doorgaans ook complete en gebroken werktuigen tussen.

Aan de hand van de gebruikte steensoorten, de techniek van het maken van artefacten en de vormontwikkeling van met name pijlpunten kunnen uitspraken worden gedaan over de ouderdom. Dergelijke vindplaatsen en vondsten geven echter maar een heel eenzijdig beeld van de steentijd. Voorwerpen van organisch materiaal worden nauwelijks gevonden waardoor er geen directe informatie bestaat over voedselpatronen. Ondanks deze schamele overblijfselen valt er toch wel wat te reconstrueren over de samenlevingen van jagers en verzamelaars in Noord-Brabant. Deze lezing geeft daar een samenvatting van.

Nico Arts.

Een belangrijke vindplaats met sporen van Neanderthalers nabij Esbeek werd bekend in 2018.

Nationale Archeologiedagen 2021

Samen met de Gemeente Tilburg namen we deel aan de Nationale Archeologiedagen in juni van dit jaar. Waar landelijk gezien nog veel activiteiten tijdens deze dagen digitaal plaatsvonden, kwamen wij naar buiten. Vrijdagavond 18 juni verzorgde Joris Brattinga een mooie lezing over de opgraving van het grote en bijzondere urnenveld op de grens van Udenhout en Berkel-Enschot (gem. Tilburg). Deze vond plaats in het voormalig Raadhuis in Udenhout. Er mocht maar een beperkt aantal mensen binnen zijn, maar binnen die beperking was de zaal 'vol' en bij de nazit ging een flink deel van de aanwezigen nog mee naar het café aan de overkant van de straat. De lezing is ook op film vastgelegd en zal binnenkort voor iedereen te zien zijn. We zoeken nog uit wat daarvoor het handigste medium is (bijvoorbeeld YouTube).

Op zondagmiddag stonden we in de veldschuur van Brabants Landschap bij de Regte Heide. Daar gaven we informatie, waren activiteiten voor kinderen en vanuit de veldschuur werd gedurende de middag een aantal groepen rondgeleid langs de grafheuvels. Het was prachtig weer en hoewel we niet onder gingen in het gedrang was er een goede opkomst en waren de reacties zonder uitzonding positief. Enkele bezoekers maakten gebruik van de beschreven fietsroute vanuit het centrum van Tilburg. Deze routebeschrijving – met achtergrondinformatie – is als pdf te vinden op onze website (https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/fietsroute-nationale-archeologiedagen-downloaden/).

Foto's Monica Dütting.

Colofon – Wie zijn wij en waar bereikt u ons?

AWN Afdeling 24 Midden Brabant
Bestuur:
Paul Taminiau, voorzitter. Email: taminiaupaul24@gmail.com
Miriam van den Dries, secretaris (wie volgt haar op?).
Wim van Klaveren, penningmeester.
Ruud Hemelaar, lid, coordinator veldwerk.
Jacques van der Sommen, lid.
Lauran Toorians, lid.
Adviseur:
Guido van den Eynde, gemeentelijk archeoloog Tilburg.

Afdeling 24: Midden-Brabant, Nieuwsbrief nr. 2, januari 2021
https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/.

Contact: middenbrabant.24@awn-archeologie.nl
Wim van Klaveren, 06-511.24.939